



# PEVEC



## GLASILO PEVSKE ZVEZE

IZHAJA KOT MESEČNIK V DVOJNIH ŠTEVILKAH IN VELJA ZA CELO LETO  
Z GLASBENO PRILOGO VRED 30 DIN, ZA ITALIJO 10 LIR, ZA AMERIKO 1 DOLAR  
UREDNIŠTVO: PRED ŠKOFIJO 3/II. — UPRAVA: MIKLOŠICEVA C. 7

### VSEBINA:

Članki: K.: Emil Adamič. — Kimovec: O glasbi. — J. Aljaž: Pevski spomini. — A. Dolinar: O pevski izobrazbi. — M. Bajuk: Narodna pesem v sekiricah. — Fr. Ferjančič: Kako si je treba pomagati do boljše službe.

Nove skladbe: Holmar: Ameriška slovenska „Lira“. — Premrl: 40 Marijinih pesmi. — Gruber: Šopek Marijinih pesmi. — Deschermeier: Štiri Marijine pesmi.

Vestnik Pevske zveze: Odbor Pevske zveze. — Priznanje nagrad. — Iz odborove seje. — Zgled pevcem. — Poročilo predsednika P. Z. — Pevčeva pesmarica (I. in II. zvezek). — Izposojanje not.

Iz naših okrožij: Jesenice. — Št. Rupert.

Vesti iz inozemstva: Iz Gorice. — Iz alzaške glasbene organizacije. — Iz Newyorka.

Kronika.

Razne vesti: † Viktor Adamič. — Staroslovenska mašna knjiga. — Jefejeva prisega. — Zbor slovenskih učiteljev v Julijski Krajini.

Za dobro voljo.

Glasbena priloga: 1. E. Adamič: Molitev pastirčkov.  
2. St. Premrl: Slovenska zemlja.  
3. E. Hochreiter: Majski dan.  
4. Laharnar: Na delo!

# Zvonove

iz jeklotitine z lepo donečim in močnim  
glasom izdeluje

## Kranjska industrijska družba Jesenice—Fužine (Slovenija).

Posamezni zvonovi, dvo-, tro- in četvero-  
zvonila, harmonično ali melodično uglašena,  
v teži 150—4000 kg.

Zvonove prevzemajo cenjeni odjemalci po preizkušnji v  
tovarni. - Reference pri družbi na razpolago za vpogled.

### STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

Cene  
konkurenčne



dobavljajo  
bronaste  
**ZVONOVE**  
vsakršne teže in iz  
najboljšegega materiala  
s priznано krasnimi glasovi  
v skrajno kratkih rokih!

Zahtevajte  
cenik



Zvonarna ustanovljena 1767



## EMIL ADAMIČ.

Rojen je bil 25. decembra (torej ravno na božič) 1877. l. na Dobrovi pri Ljubljani. Njegov oče Avguštin je bil tedaj tam za nadučitelja, pa se je kmalu na to preselil v Ljubljano kot nadučitelj na šentpeterski šoli; prevzel je hkrati službo organista v šentpeterski cerkvi in jo je opravljal dolgo vrsto let. Bil je izvrsten pianist, mnogo je tudi komponiral pa je v svoji skromnosti pisal le za domače potrebe, po uporabi pa je rokopise uničeval. Samo par zborov je rešil sin Emil kot drag spomin na očeta.

Pri očetu se je učil že v sedmem, osmem letu klavirja in glasbene teorije ter prepeval na koro v cerkvi sopran. Pevci so malega dečka radi imeli, ker je imel dober glas, pa tudi znanja in poguma toliko, da se ni ustrašil niti obsežnejših sopranskih solov v latinskih mašah. Z desetim letom je začel hoditi v »Glasbeno matico«, kjer mu je bil učitelj na gosli stari Stiaral, za teorijo in petje pa rajnik Gerbič. Po prvih naukih skrivnostne harmonije, ki jih je v redkih obrokih prejemal od očeta (z mnogoštevilnimi otroki se vsled preobloženosti ni utegnil mnogo ukvarjati) je skrivaj s pomočjo klavirja napisal poln zvezček klavirskih skladbic in tudi nekaj zborov, ki jih je pa pozneje iz nepotrebne sramežljivosti uničil. Prestopivši iz gimnazije, kjer se je učil petja pri Försterju, na učiteljske, se je udeleževal zborovskega petja pod Hubadom in dr. Čerinom v



»Glasbeni matici« in pouka o harmoniji zlasti pri Hubadu. Tačas se je v Ljubljani ustanovil tamburaški zbor »Zvezda«; tega je Adamič kot dijak vodil tri leta. Vsi igravci so bili menda starejši od njega in le s težavo si je pridobil kapelniški ugled. Napisal je tedaj dolgo vrsto tamburaških skladb, ki so pa vse izginile. Samo sporedi »Zvezdinih« tamburaških koncertov hranijo njih naslove tiskane. Zadnje leto učiteljskega mu je bil učitelj za harmonijo, orgle in petje dr. Čerin, za gosli pa koncertni mojster Gerstner. — Kot učitelj je služboval v Toplicah pri Zagorju ob Savi, Kamniku, nato pa do vojne v Trstu.

»Novim akordom« je bil takoj prvo leto njihovega obstanka sodelavec. Učil se je sam neprenehoma, bodril pa ga je pred vsemi dr. Gojmir Krek, ki mu je dajal — kakor pravi Adamič sam — rad in z veseljem

mного zlatih nasvetov. V Trstu se je vpisal na konservatorij (Conservatorio Triestino). Kontrapunktične nauke in kompozicijo sploh sta ga učila Fuchsov učenec Antonio Zampieri in ravnatelj Gialdini. Zampieri ga je neverjetno priganjal k delu. Moral mu je od ene ure do druge napisati po dvoje, troje dvo-, tro-, celo četveroglasnih fug; takrat je napisal tudi štiri sonate za gosli s klavirjem, ki jih je ravnatelj Gialdini menda neusmiljeno obgrizel, končno pa z mežikajočim očesom le sprejel v program javne produkcije. Izvajanja skladatelj ni dočakal, ker ga je vojna vrgla v Galicijo. V Premislu mu je šel zelo na roko ravnokar umrli Kusmanek, ki ga je odvezal vseh drugih vojaških dolžnosti, da mu je ustanovil in vodil domači orkester.

V ruskem ujetništvu ga je pogina rešila glasba. Pod boljševiško vlado je prevzel v komisarijatu prosvete v Taškentu<sup>1</sup> najprej pouk glasbe na ruskem, tatarskem in kirgiškem učiteljišču, nato pouk teorije in harmonije v centralnem in »privokzalnem« (prikolodvorskem) konservatoriju, ki jim je bil proti koncu ujetništva sam ravnatelj; imel je tudi težko in kočljivo nalogo pobrati in odvzeti glasbene instrumente po vsej turkeštanski republiki, bil je »hormeister« (pevovodja) državnega pevskega zbora, sointendant opere, vodja komisije za nabiranje orientalskega glasbenega narodnega blaga itd. Razumljivo je, da hkrati ni mogel vsemu kaj, trgjal se je na dvoje, troje, delal od noči do noči. Po nalogu tatarskega prosvetnega oddelka je napisal tatarsko suito za orkester, ki jo je srečno tudi domov prinesel z nekaterimi ruskimi skladbami vred, ki jih je utegnil napisati. Zelo mnogo tatarskega, kirgiškega in perzijskega glasbenega blaga je pa moral pustiti v Rusiji, v Taškentu in Peterburgu.

Po vrnitvi v domovino je napravil pred državno komisijo na ljubljanskem konservatoriju glasbeni državni izpit, ki ga mu vojna ni dopustila izvršiti v Trstu. Pred dvema letoma je bil imenovan za glasbenega učitelja na tukajšnjih državnih učiteljiščih, moškem in ženskem. Na učiteljišču poučuje zdaj glasbo, vodi tamkajšnji pevski zbor, s katerim je lani dovršil izborna uspešno turnejo po Bosni, Hercegovini in Dalmaciji, poučuje tudi na orglarski šoli in privatno, piše v glasbene strokovne liste, v dnevnike ocene glasbenih prireditev itd. Kot skladatelj je sodeloval pri »Novih akordih« ves čas njihovega obstoja; dalje pri izdajah »Glasbene matice«, ljubljanske in tržaške, skladal pesmi za »Liro«, »Pevcu« je ves čas zvest sotrudnik. Več skladb je izšlo posebej pri raznih založnikih, največje in najlepše, zlasti orkestralna dela, ima še v rokopisu; marsičesa še nihče ni izvajal. V novejšem času snuje prejo, ki namerava iz nje stkati novo slovensko opero. Dve nalogi ga mikata: ena je žalostna srednjeveška ljubljanska zgodba, druga pa eksotična snov svetopisemske Estere. Če smemo soditi po njegovih dosedanjih glasbenih delih, smo uverjeni, da ima moči za oboje, dasi se zdi — po njegovi pestri Tatarski suiti sodimo — da bi še bolje zadel eksotično snov kot tragično; najbolje bi se mu pa menda prilegla komična; seveda je danes tako, da bolj pogrešamo dobrih pesnikov-dramatikov kot glasbenikov. Zato menda ni napačna misel, da je usoda slovenske opere danes v rokah slovenskih pesnikov-dramatikov in zato tudi usoda Adamičeve opere, ki bi jo čim prej radi učakali.

Adamič je, kot kaže seznam njegovih skladb, morebiti doslej najbolj vsestranski slovenski skladatelj. Važnejše kot njegova mnogostranost je dejstvo, da se je v vseh vrstah jako srečno in uspešno uveljavil. »Adamič ima v svoji zalogi pač toliko različnih registrov, kakor komaj kdo izmed naših sodobnih skladateljev, poleg tega so mu vsi

<sup>1</sup> Taškent je glavno mesto Turkeštana; prebivalcev ima okroglo 160.000, povečini so Tatarji in Sarti, kakih 20.000 je Rusov, ostali so Kirgizi, Judje in Nemci.

venomer na uslugo. Kot svetopisemskemu stotniku njegovi vojaki pa reče poskočnemu: pridi! in pride, in mehko žalobnemu: pojdi! in gre, in njemu z razvneto bliskajočimi se očmi: stori to! in stori... (Slovenec 19. X. 1922.) Res je pa, da je Adamičev glavni znak neprisiljena, kipeča živahnost, sončna radost, objestna veselost in razposajenost. Iz vse njegove glasbe veje izrazit duh po domačnosti, preveva jo naivno, živahno, čeprav pogosto eksotično življenje, neprisiljena komika, zdrav, dobrohoten humor. Pa mu tudi ne poidejo barve, kadar je treba poseči v globine; zlasti v novejših skladbah se odeva v harmonično bogastvo, da presečena. Seveda mu tudi bogato kontrapunktično znanje pri tem mnogo pomaga, dasi je njegova moč v izraziti, pristržni, pogosto mehki, božajoči melodiki, da mu skladbe pogosto zvane kot narodna pesem. In to je posebna prednost Adamičeve modrice, da zna dati polnovrednega izraza temu, kar je v vseh src občutu, njegove skladbe prav zato tako v živo udarjajo, ker nam ta naš splošni občut podaja s tako plastiko, s tako tenkim sluhom za izrazito deklamacijo.

Načina njegovega glasbenega ustvarjanja tu ne moremo razlagati. Zadostuje naj, če smo poudarili najbolj značilne lastnosti njegovih skladb. Samo to naj še omenimo, da je mojster v instrumentaciji, ki je dobro prislunil posebnostim različnih glasbil in jih zna spretno, pogosto presenetljivo prevejano in dražljivo uporabiti. Prav tako spremljanje na klavirju petju ni samo za oporo, ni ozadju samo za barvo, niti samo označitev harmonije, ampak bistven, nepogrešljiv del skladbe sploh: to naj pove, česar petje ne more; ne da bi petje samo opiralo, ampak dopolnjuje naj ga in mu novih vrednot pridene, ki naj čuvstvo zazibljejo v neko živo, romantično občutje. Dasi v novejšem času pogosto išče na videz samo pestrih barvenih tvorb, jim zna po zaporedni razvrstitvi oživiti notranjo doslednost in jim dati zunanjo obliko glasbene logike. Da ga pri tem izrabljanju barvenih učinkov ne plaše niti najdrznejše harmonične oblike in najmanj pričakovani postopi, naj nas ne moti: on hoče z zaporednostjo izrazitih, ostrih, žarkih, skelečih barvenih vtisov, doseči privid risbe, razvoja v harmoniji. Vendar pa take skladbe ohranjajo najbolj prikupljivo, našemu čuvstvanju najljubšo potezo Adamičevega značaja: jasno, živo, pristno našo, pristržno melodiko.

K.

\* \* \*

**ADAMIČEVE SKLADBE.** V »Novih akordih«: Za klavir dvoročno: Gregorčičevim manom VII/2; Morje I X/1; Nekdaj je bil (Balada) III/4; Polka III/5; Prvi sneg VI/5; Serenadica VII/6; Spominski list št. 1 II/2; Spominski list št. 4 III/3; Spominski list št. 5 II/5; Valček V/2; V mraku III/2; Zjutraj VII/3; Zalobna koračnica IV/3. Za 1 glas in klavir: Kot iz tihe, zabljenе kapele X/6; Otroške pesmi: Tepeznika V/4, Večerna V/4, Na tujem VI/1, Uspavanka VIII/6, Vesela pesem IX/2, V goro, Izza gor, Je pač zima X/1, Solnčece, Jezdec, Ga — Ga, Trobentice XII, Šest otroških pesmic s klavirjem XIII; Pa ne pojdem prek poljan III/2; Pri zibelj VII/1; Zimska kmečka pesem III/1. Gosli in klavir: Idila V/5; Satira III/6. Četverspevi: Najslajša služba IX/3; Oreh IV/5; Prošnja IV/5. Mešani zbor: Da sem jaz ptičica III/3; Lipa I/6; Ptička III/6; V gozdu II/5; Vasujejo XII/5; Dekletce, podaj roko IV/3; Fantu VI/3; Ko bi rosica bila V/1; Ljubljansko polje IV/6; Na vrtu VII/1; Petnajst let VIII/2; Pomladanska slutnja IV/2; Prekomorska pošta IX/1; Prišla je jesenska noč IV/1; Pusto je X/4; V saneh VI/4; V snegu VI/3; Zaman pod oknom VIII/5. Za 2 glasova in klavir: Poj, petelin XII/1. Ženski zbor: Po slovesu VI/6. Moški zbor: Cvetica VIII/4; Dan Slovanov VIII/3; Kazen V/1; Kmečka pesem VIII/2; Naša zastava VI/2; Pesem o beli hišici IX/6; Pogodba V/5; Res oženil bi se V/3; Rožmarin IV/6; Vasovalec X/2; V samotah IV/4; Zapuščena I/5; Zlata doba IV/4. — V »Glasbeni matici«: Tri skladbe za klavir 1912. Samospevi, mešani in moški zbori, mladinski dvospevi s klavirjem (deloma so še v rokopisih). — V Založbi Jugoslovanske knjigarne: Nočne pesmi. Samospevi za bas in klavir (1921). — V založbi Zadrūžne tiskarne: 10 moških in mešanih zborov na narodna besedila (1922). 16 jugoslovanskih narodnih pesmi (dva zvezka, 1922). — V založbi »Ljubljanskega zvonca«: Pet veselih pesmi (moški zbori, 1921). Pet ženskih dvospevov s klavirjem (1923). — V založbi Učiteljske tiskarne: Mladinske pesmi s klavirjem (1922). Izšli so zbori v »Lirici«, »Pevcu«, v izdajah »Glasbene matice« v Ljubljani in Trstu, mladinske pesmi (še v rokopisu) izda Tržaško učiteljsko društvo, mešane in moške zbere (v rokopisu) izda »Glasbena matica« v Ljubljani, »Ljubljanski zvon« ima v rokopisu še dokaj krajših in daljših del, ki so raztresena po pevskih društvih. — Orkestralna dela: Otroška suita (neizvajana), Tatarska suita (Rusija, Ljubljana, Beograd, Maribor); Iz moje mladosti, suita (Ljubljana, Maribor, Beograd); Scherzo (Ljubljana); Dramatična ouvertura (neizvajana); Tema z varijacijami (neizvajano). — Večja vokalna dela z orkestrom: Sejem v Zagrebu (Aškerc), za soli, zbor in orkester (v konceptu). V načrtu ima poleg opere še slike za orkester iz Srednje Azije, lirično uverturo, trio (dva dela sta dovršena). Za cerkev je zložil nekaj Marijinih pesmi za mešani zbor in troglasno latinsko mašo za moški zbor z orglami.

## O GLASBI.<sup>1</sup>

Glasbeniki, katoliški še posebej, imamo petje in sploh glasbo za to, za kar jo je imel ves izobraženi stari vek (Grki, Rimljani), ki je opiral izobrazbo na zdravo naravno podlago; imel ves krščanski srednji vek, ki je tej zdravi koreniki človeške izobrazbe vcepil mladiko, za nadnaravnim soncem težečo; imel tudi novi vek — vsa doba humanizma, ki je pač poudarjala človekovo tostranost, živela pa od onstranskih usedlin, ki so v globinah ob korenu hranile humanistično kulturo: petje, glasbo imamo za mogočen kulturni činitelj, in je bilo šele naši materialistični dobi prihranjeno, da je to plemenito sredstvo za blažitev srca zavrgla kot nepogrešljiv del splošne izobrazbe.

In vendar je glasba kot najgloblji izraz srčnega čuvstva neprecenljivo sredstvo za npravstveno, srčno vzgojo; saj glasba, zlasti petje, dušo najbolj pretresa, srce najbolj razvema, čuvstvo najsilneje razžarja; in kar je najvažnejše: nobena druga umetnost ne edini src tako kot glasba: pesem vzbudi hipoma, v največji množici vsem in vsakemu posamezniku isto čuvstvo, bodisi najvišje radosti, bodisi najgloblje žalosti, prekipevajoče navdušenosti ali tihe vdanosti.

Brez glasbe odide človeku veliko umetniškega užitka, srčne utehe, veselja.

Zaradi skoro neposrednega, nepogrešljivega učinka si brez glasbe oziroma petja ne moremo misliti nobene prave slavnosti, ne vesele, pa tudi žalne ne, saj celo pri žalni hočemo, da nas tolaži pesem, nam hladi gorest bolesti, nam vzbuja up, da »nad zvezdami potok solz se posuši«. In z ničimer ne moremo žalujočim bolj ustreči kot z mehko, pristrčno, iskreno žalostinko.

Tudi za okrepitev pljuč in sploh govorilnega organa, za pravilno, zdravo dihanje petje ni brez pomena.

O umetniških vrednotah glasbe ni, da bi izgubljal besedo, če smo si na jasnem v tem, da je višek glasbe nujno zvezan z viškom kulture, izobrazbe; če poudarimo dejstvo, da so si n. pr. bratje Čehi priborili ugled na višku kulture stoječega naroda edino s svojo visoko razvito glasbeno izobrazbo; če vidimo, da n. pr. današnjim Italijanom sloves kulturnosti varuje v svetu samo njih glasba.

Zato pozdravljamo vsakršen napredek v glasbi in z veseljem sprejemamo vse pridobitve, da jih uporabljamo bodisi v cerkvi, bodisi izven nje. Vemo namreč, da ga ni izraževalnega sredstva, ki bi ga morali odklanjati: ne v iskrene občuteni in na besedo bolj uliti melodiji, ne v globlji harmoniji, ne v pestrejšem kontrapunktu, še manj pa v drugotnih sredstvih: smislu besede točneje prilagojeni deklamaciji, po čuvstvu razgibani agogiki, izraziti dinamiki. Prav nobene dissonance nimamo same po sebi za tako, ki bi jo morali zamejati. Nasprotno, mi hočemo, da bodi glasba kar moči izrazita, da čuvstva čim bolj pozajemaj in duše čimbolj užigaj.

Zavedamo se pa seveda, da se je način glasbenega čuvstvovanja in dosledno tudi izražanja močno izpremenil in jo z odločnim korakom zavil v smer proti simbolizmu, misticizmu. Ni neobčuteno vse to, kar je v glasbi novega, ampak nov jezik je, kar govori sodobna glasba, kakor ga govore vse druge umetnosti od mogočne palače do drobne lirične pesmi. Če je ta novi izraz tudi v glasbi usmerjen od živalskega materializma, golega racionalizma na kvišku, če neče več služiti čutnosti, ampak duševnosti, ali naj se ga ne veselimo in ga iz srca ne pozdravljamo?

Prav posebno v cerkveni glasbi. Saj je prav ta novejši izraz omogočil, da smo se v cerkveni glasbi nepričakovano približali idealu, ki ga je postavil Pij X. v svojem motupropriju o cerkveni glasbi (22. nov. 1903): da je cerkvena glasba tem svetejša in liturgiji tem primernejša, čim bolj se po svojem melodičnem gibanju, po zamisli in čuvstvu bliža gregorianskemu koralu, glasbi, izčiščeni

<sup>1</sup> Poročilo dr. Kimovca v leposlovno-umetnostnem odseku V. kat. shoda.

po stoletjih, ki je nobena druga vrsta ne presega po plemenitosti, нравstvenih in umetniških lastnostih (etičnih, estetičnih kvalitetah). Slovenska cerkvena glasba je v najnovejši dobi rodila mnogo dragocenih sadov, ki so srkali sok iz skrivnostnih globin korala, pa so navzlic temu ali pa prav zato tako pristen, točen izraz sodobnega verskega čuvstva v glasbi, kakor ga doslej še nismo doživeli.

Glasba je lepivo v naših društvih, ki daje s svojo privlačnostjo prireditvam blesk in sijaj in jih zlati kakor solnce pokrajino s svojimi žarki; z bleskom pa — kakor solnce s sijem — daje tudi toploto in veselje. Ali imamo kaj, kar bi društvene ude bolj tesno vezalo, ali si niso pevci vedno najbližji, ali se ne sklepajo med njimi najplemenitejša prijateljstva, polna navdušenja za vse, kar je lepo, blago? Ali ni torej petje, glasba vsega upoštevanja vreden socialen tvoritelj, blažič nasprotstva, prizanesljivo, pa tudi požrtvovalno ljubezen troseč?

In če vzamemo višek krščanskih skupnih prireditev: našo božjo službo, ali moremo, ali smemo pogrešati glasbo?

Ko so se prvi kristjani morali skrivati po podzemeljskih hodnikih, kriptah, katakombah, so pogosto pogrešali skoro vseh drugih umetnosti, petja niso hoteli, niso mogli pogrešati; celo med smrtno vzdihne mučencev se je mešala umetnost svete pesmi, da jih je bodrila, učila, tolažila, navduševala, jim darovala in vzdrževala plamen vere, mučeniškega ognja.

In če naj bo vse naše tostransko življenje samo priprava na onostransko, če bo tam edina naša naloga prepevati mogočni, vekoviti »sanctus«, kako naj bi zlasti pri službi božji zanemarjali blesteči odsev te večne slave, ki se imenuje cerkveno petje? Ne! ne! Edino, kar smemo storiti, je to, da ta posnetek večnostnega življenja angelov, svetnikov, izvoljencev božjih privedemo do čim večje usovernosti, da čim več sre in grl pritegnemo, da bodo z vnemo sodelovala.

Tudi iz pastirskih razlogov. Ali ne hodijo ljudje rajši k službi božji, če je petje lepo, ali ne strpe veliko laže, se ne užgo bolj, da nove prilike komaj čakajo?

Ali ni zato prav, če pozovemo naše cerkvene občine, naj skrbe za dobre, močne zборе, izvežbane organiste in pevovodje in naj jih gmotno tako podpro, da bodo mogli svojo dolžnost vršiti brez morečih skrbi, z vnemo?

Ti cerkveni zbori bodo hkrati jedro, hrbtenica društvenih zborov. To so namreč pevci, ki imajo zaradi trajne vaje bolj tenek sluh, bolj izvežbano, gibkejše grlo in so zato vsakemu zboru najzanesljivejša opora.

Da se močni zbori vzgoje, ni boljšega sredstva kakor to, da se glasbeni pouk začne že v ljudski šoli obvezno in temeljito gojiti. Ne le to ali ono pesmico na pamet, ampak pouk mora biti čisto sistematičen, stopnjema urejen, kakor je urejen pouk v branju in pisanju; kakor se vsak otrok nauči brati črke in številke, naj se nauči brati tudi note.

Da bodo naši cerkveni in svetni zbori imeli dovolj hraniva, naj se z vso močjo tudi gmotno podpreta »Ceciliansko društvo«, ki je s svojim glasilom »Cerkvenim glasbenikom« in njega prilogami našo cerkveno glasbo dvignilo ne rečem, da na idealni višek — pač pa na tako stališče, da nas sosedje po pravici zanjo zavidajo. Prav tako »Pevsko zvezo«, ki je s »Pevcem« in njega prilogami slovensko petje, kakor kažejo njene prireditve, tako zboljšala, da bi bila neodpustljiva zanikarnost javnosti, če bi dopustila, da jo pogoltne vedno grozeče zevajoče brezno gmotnih neprilik.

Seveda ima največ užitka ta, ki sam sodeluje. Zato navajajmo ljudstvo, da zopet začne peti, sicer utegne petje postati izključni posel zborov; pa je do čuda lepo, če odmeva petje z gore in dola, če se glasi v gozdu in logu, če pojo ljudje po hišah in krog njih, če vsako delo oblétuje mična pesem: znamenje veselja, zadovoljnosti, blagosti srca.

Predvsem pa moramo skrbeti za to, da se ljudsko petje — to je petje, pri katerem vsi navzoči pojo kakor od enega ognja užgani —, da se, pravim, ljudsko petje čimprej razširi po vsej Sloveniji.

Ljudsko petje je po večjem delu naše domovine izginilo v letih 1840 do 1850 in v nadaljnjih. Vzrok je znan: izpremenjeni način našega petja. Dotlej so vsi ljudje peli enoglasno, takrat pa se je začelo širiti večglasje. (Prim. Dom in svet 1917, str. 163 sl., 207 sl.)

Ohranilo se nam je še, dasi tudi v izpremenjeni obliki dvoglasja, med panonskimi Slovenci — po Prekmurju in vzhodnem Štajerskem. To je tako važna vrsta glasbe, da jo moramo z vso močjo podpirati in gojiti, kjer jo še imajo, kjer pojema, navduševanje zanjo razvneti, kjer je ni, jo čimprej uvesti. Pota so: naše Marijine družbe, telovadne organizacije Orli — Orlice, mladina po šolah, pa tudi skupen pouk po cerkvah.

Važna je ta vrsta za izpodbujanje verskega ognja — je ni glasbe, ki bi silneje in mogočneje užgala kot ta, če vsa cerkev poje, če pri katerikoli prireditvi pojo vsi navzoči: kakor val, ki se mu nihče ne more ustavljati, vse za seboj potegne.

Hkrati se zavedajmo tega, kako važna je pesem za ohranitev, utrditev narodne zavesti: utegne se zgoditi, da pri naših bratih pod tujimi vladami slovenska govornica niti v šoli niti v cerkvi ne bo imela več pravice: slovensko pesem jim bo težko kdo ubranil; dokler pa se bodo po teh krajih razlegali prelestni zvoki slovenske pesmi, se v srcih ne bo nehala ob njih vnemati živa iskra narodne zavesti.

To iskro bo netila zlasti narodna pesem, ki jo moramo z vso močjo pospeševati, gojiti, čuvati. To je naš zaklad, ki so ga posvetili rodovi. Vekovita škoda za našo kulturo bi bila, ako se poizgube. Res jih imamo že zbranih, pa jih hranimo za mo'je, namesto da jih objavimo v nadaljno znanstveno in praktično uporabo. Pa je še vedno množica pesmi, ki jih čaka bližnji pogin, če jih ne rešimo.

In še na eno ne pozabimo: Zgodovina je učiteljica. — Mi nimamo glasbene zgodovine preiskane; nekaterikrat se človek začudi, ako jo začne samo površno raziskovati, nad neverjetnimi uspehi; če hočemo, da bo naša glasba imela dober, pameten, naraven razvoj, da bo pila iz korenin, ki so jih stoletja vzgojila, moramo imeti dober pregled njenega razvoja. Zgodovinarje imamo; če jih za težko, obširno, neobdelano polje ni dovolj, jih vzgojimo, priključimo, pa bo tudi naša glasba oznanjala svetu, da katoličani, katerim javnost že zdaj priznava, da so nepogrešljiv činitelj v našem glasbenem stremljenju, tudi v glasbi niso nazadnjaki, ampak kakor so bili od nekdanj, včeraj in danes in bodo jutri — pionirji, ki najrajši ledino orjô.

### *Resolucije.*

Katoliški shod priznava veliki pomen glasbe za umetniško, npravstveno, srčno, zdravstveno vzgojo in jo ceni kot važno in potrebno vez v naših prosvetnih organizacijah.

1. Zato naj se glasba, bodisi cerkvena, nabožna, svetna, po naših društvih in domovih čimbolj goji. Stremi naj za čim večjo usovršenostjo in v ta namen uporablja vsak resničen glasbeni napredek.

2. Poseben sijaj bogoslužnim opravilom daje lepa glasba. Zato katoliški shod pozivlje vernike, naj svoje pevske zmožnosti posvete lepoti božje službe. V vsaki župniji naj se ustanovi dobro izvežban cerkveni zbor, ki naj bi bil hkrati jedro društvenega zbora. Zbori naj ne nastopajo le samostojno, ampak naj s svojim sodelovanjem poživljajo tudi druge društvene prireditve.



3. Katoliški shod zahteva, naj se glasba po vseh šolah obvezno in stopnjema urejeno poučuje, ker se bo tako splošna glasbena izobrazba najhitreje razširila.

4. Katoliški shod priporoča, naj se petje goji tudi po naših družinah.

5. Ker je ljudsko petje, svetno in cerkveno, važna vrsta glasbe, neprecenljiv činitelj ljudske izobrazbe in mogočen pospeševatelj narodne zavesti, naj se, kjer še živi, skrbno hrani, podpira in goji, kjer je pa izumrlo, naj se čimprej obnovi.

6. Katoliški shod pozivlje glasbene zgodovinarje, naj preiskujejo slovensko glasbeno zgodovino in uspehe čimprej objavijo.

7. Katoliški shod pozivlje, naj se narodne pesmi, v kolikor še niso zbrane, z vso skrbjo zbero, da ne izginejo; te ki so zbrane, pa čimprej objavijo.

## PEVSKI SPOMINI. (Dalje.)

Piše Jakob Aljaž.

Kaplan v Trziču (1871—1880). Težko se mi je bilo ločiti od mojih obilnih semeniških pevcev, posebno dobri so bili: Brezovar, Verbajš, Kukelj, Klun, Mervec, Podboj in drugi. Koj sem si nabavil klavir, kupil ga mi je Foerster na Dunaju: Kučera, 360 fl, vožnja 40 fl; izvrsten klavir. — Bil sem kaplan, katehet na štirirazrednici, šolski vodja (izvoljen ad captandam benevolentiam,<sup>1</sup> da sem nadomeščal gratis tudi enega učitelja, ker so bili nastavljeni na štirirazrednici le trije učitelji), potem še rokodelske učence (130). Torej dosti dela! Pa pozneje sem slišal prošta Kalana: »Mlademu človeku če več naložiš, pa več nesec. Trzič je muzikalno mesto. Takrat so bili trziški bogoslovci dobri pevci: Val. Aljančič, Janez Aljančič (iz Bistrice), Šarabon, Polaj, — moj tovariš, kaplan Golob je imel močan bas. Veliko smo prepevali in nedolžnega veselja užili. Tudi na Gorenjskem je bilo precej pevcev: Špendal v Kranju, Šoklič v Smartnu, dekan Keše v Begunjah, Novak v Mošnjah, Klun v Radovljici. Ker takrat še ni bilo veliko slovenskih skladb, smo si pomagali s češkimi, prestavljenimi nemškimi (prestavil Podboj, Aljaž), srbskimi, hrvatskimi. — V Trziču sem prvi vpeljal lepo Gruberjevo pesmico: Stille Nacht, heilige Nacht (Sveta noč, blažena noč), ki sem jo našel v neki nemški brošurici (dvoglasno) in naučil šolske otroke (nemško, — pozneje sem jo prestavil v slovenščino. Kasneje jo je natisnil Foerster v Cerkvem glasbeniku s popravljenim besedilom četverglasno.<sup>2</sup> — Nekaj časa sem učil čevljarske pomočnike moške cerkvene zборе. Ljudje so se čudili, da se s temi ljudmi ukvarjam. Pa ta zbor je pozneje razpadel, ker pomočniki niso drugega časa imeli kot od 6—7 zvečer. Takrat je bila pa naša večerja, katere župnik ni hotel prestaviti, jaz sem pa nerad bil brez večerje. Pozneje sem učil moški zbor gosposkih sinov v Trziču (Herrensöhne), ki so bili podobni ljubljanskim filharmonikom. Peli so poprej le nemško v cerkvi in zunaj cerkve. Meni na ljubo pa so začeli peti polovico slovenskih pesmi. Od učitelja Lindtner-ja sem dobil: Rinckovo Orgelschule, katere sem se pridno učil. Kupil sem veliko not in posojal organistom (pa ne nazaj dobil), kupil tudi Sonate Mozartove, Haydnove, Beethovnov, Bachove orgelske skladbe, zame vse pre-

<sup>1</sup> Da mi dobro voljo ohranijo.

<sup>2</sup> To ljubko pesmico sta pred dobrimi 110 leti zložila Tirolca kaplan Mohr in organist Gruber. Mohr je šel tisto popoldne pred svetim dnem obhajati nekega bolnika. Spotoma se je zamislil v blažene skrivnosti svete noči in misli in čuvstva je izlil v pesem. Doma jo je napisal, jo pokazal učitelju in organistu Gruberju, ki ji je takoj zložil napev, tako da sta jo še isti dan ob polnočnici zapela dvoglasno. Spremljal ju je Gruber kar na kitaro. Pesem je poslušavce genila do solz in se z bliskovito naglico razširila med Nemci, pozneje pa tudi med drugimi narodi.

težko. Ko sem zvečer pri klavirju zaspal, sem si hodil z vodo obraz umivat; pa zoper naravo ni dobro grešiti, ultra posse nemo tenetur.<sup>1</sup> — Parkrat v Tržiču me je Foerster obiskal, enkrat sva šla k Savici. Ko pozneje v Tržiču nisem bil katehet, ne šol. vodja, ampak bil samo kaplan in sem le malo ur v šoli imel, sem imel več časa, katerega sem porabil za kvartanje, za lov, za izprehode in za druge muhe.

Nadžkof Golmajer iz Gorice, roj. v Radovljici, in njegov kaplan Globočnik sta prišla na Gorenjsko. Starček nadškof, ekscelencia Gölmajer je želel še enkrat se voziti po Blejskem jezeru. Na poziv dekana Kešeta hitro spravim skupaj pevce, da visokemu gostu med vožnjo prepevamo po jezeru. Zelo je bil ganjen nadškof ter nam hotel kosilo napraviti pri Mallnárju. Pa župnik Umek se dogovori med vožnjo z Globočnikom, škofijskim tajnikom, ter v naglici naroči v Blejskem župnišču kosilo za nadškofa in nas pevce. Globočnik, gladek kot jegulja, vpiše *excelencia* nadškofa tudi v spominsko knjigo, recte: Golmajer se je menda sam podpisal, Globočnik pa zraven pripisal *Excellenz.* — Nadškof je rekel z debelim glasom: No, čemu je pa to dobro? — Nadškof je bil z nami zadovoljen, in Globočnik, škofov tolmač, nas je povabil v Gorico, oziroma obljubil, da pošlje več buteljč izvrstnega goriškega vina iz škof. vinogradov. Pa mi pevci jih nismo nič videli. Menda sta jih popila Umek in Keše. — Bila je birma na Bledu. Župnik Umek in kaplan me prosita, naj pripravim za birmo petje. Za tenor II. vzamem davkarskega kontrolorja Killerja iz Tržiča, za bariton-solo tovariša Lavtižarja (Pozdravljam te, gorenjska stran) in druge pevce. Škof Pogačar je imel rad lepo petje, gledal je pa tudi na lepo vedenje. Med kosilom stopimo pevci iz obednice v vežo ter zapojemo tudi: Otok Bleški, kinč nebeški. Pri drugi kitici: Kdor si tukaj, le z a u k a j, se nenadoma zadere drugi tenorist ter zavriska na ves glas »j u h e! — bilo je že prepozno, jaz se ustrašim, — znotraj v obednici se škof strese, rekoč: »Kdo je to naredil, ali je to storil bogoslovec ali duhoven?! — Potolažili so škofa, da je zaukal na dvorišču kmetiški fant. — Glejte, pevodnja nima le časti, ima tudi težave in skrbi! — Pa to je še malenkost. Popisal Vam bom še veliko hujše reči ob cesarjevem obisku na Bledu l. 1883, ko sem na Bledu spravil skupaj pevski zbor 60 najboljših pevcev iz vse Gorenjske (deloma na svoje stroške). — Deset let kasneje sem jaz kot okrajni nadzornik pripomogel do nadučiteljske službe na Bledu Fr. Rusu, izvrstnemu pevovodju, in od takrat imajo na Bledu dobro petje. — O tem pozneje.

## O PEVSKI GLASBI.

Anton Dolinar.

Ljudje živimo radi v predsodkih, radi poudarjamo, da je le sedanost v vseh ozirih prvovrstna, preteklost da ni upoštevanja vredna. Da se večkrat motimo, je očitno; trditi bi si upal, da smo ravno v pevski naobrazbi z ozirom na splošni časovni napredek v primeri s preteklostjo, postali nazadnjaški.

Pri Grkih nas preseneti v prvi vrsti to, kako visoko so pojmovali notranjo idejno moč pevske umetnosti. Znan je Aristotelov nauk o glasbenem »etosu«; on pravi, da ima glasba veliko notranjo, izobraževalno moč, s katero zelo vpliva na človeški značaj, radi česar je njeno gojenje silno velikega vzgojnega pomena za človekovo notranjost, za poplemenitjenje njegovega srca. Platonov je stavek: »Propast glasbe znači propast narodnosti in sploh propast države.« Glasbeni pouk ni stremel v prvi vrsti za tem, da bi si učenec pridobil izredno spretnost v petju oziroma igranju na liro, temveč mu je bil cilj splošna harmonična umerjenost zunanjih telesnih sil (lep izraz v govoru, prožnost v ve-

<sup>1</sup> Več kot more, ni nihče dolžan delati.

denju) in notranjih, duševnih. To visoko pojmovanje je vladalo ravno tedaj, ko je grški narod bil na višku svojega razvoja, kar je značilno za tedanjo narodovo kulturo.

V srednjem veku je bila cerkev dejanski predstavitelj in nositelj vse znanosti in umetnosti; kleriki so bili večji pisave in latinskega jezika, samostanske pevske šole (St. Gallen, Metz, Toul, Soissons) so bila središča, odkoder je izhajala vsa pevska veda in spretnost. Glasba je veljala kot znanost in med njo, astrologijo, matematiko in teologijo je vladalo najožje prijateljstvo. Boetij imenuje glasbenika tistega, ki skuša doumeti notranje bistvo te umetnosti, ne pa onega, ki je spreten v tehničnem igranju na kakšen instrument.

Svetna pesem je bila zastopana v raznovrstnih potujočih muzikantih in komedijantih, pozneje trubadurjih in minnesängerjih, ki pa v tem strogo verskem in mističnem ozračju tedanjega časa niso mogli uživati kake posebne veljave in ugleda.

Središče vsega cerkvenega petja je bil v zgodnjem srednjem veku seveda koral; zlasti po samostanskih in škofijskih cerkvah ni bilo dneva brez koralnega petja. Če pregledamo vse razne koralne speve, tedaj si moramo napraviti o tedanjih pevskih razmerah, o pevski naobrazenosti zelo ugodno sodbo, zlasti še, če pomislimo, da so dolge koralne melodije na posameznih samoglasnikih (melisme) zahtevale lepo tvorbo glasu, posamezen samoglasnik pa zopet neokrnjeno svojo izrazito barvo.

Niso zastoj vsi pevski pedagogi še dandanes prepričani, da za vežbanje, za uglajenost in izobrazenost človeškega glasu ni boljšega sredstva kot je koral. In to v vseh ozirih, bodisi glede čistosti in točnosti v intonaciji bodisi glede natančne in jasne izgovarjave in pravilne deklamacije.

Poleg tega nam 11. stoletje tudi kaže moža, Gvidona iz Arezza, ki je s svojim paznim, praktičnim pogledom takoj uvidel, kaj je treba preurediti, oziroma na novo uvesti, da bo pevski pouk v vsakem oziru plodonosen. Kot je bil koral podlaga, na katerem je vzrastla vsa zapadno-evropska glasba, tako je bil tudi sredstvo, kjer se je na najboljši način izraževal človeški pevski organ in hkrati gladil in pilil okus ob umerjenih, po verskem ognju prežetih, naravno tekočih melodijah. Helmholtz pravi v svoji knjigi: *Lehre von den Tonempfindungen*: »V petju najlaže in najbolj čisto zadeneš vsako tonovo višino, kot zahteva tanki sluh. Zato je tudi podlaga vsake glasbe le petje in najbolj naravna in prava šola za vso glasbo tudi le petje.«

V novi, bogato ožarjeni luči se prikaže koral v klasični polifoniji 16. stol.; nič ni razlike v teh skladbah med vodilnim in podrejenim glasom, vsi glasovi so popolnoma enakopravni; kot val na morski površini vzvalovi, naraste in se zopet zgubi v celoti, tako tudi posamezni glasovi v teh skladbah vzvalove, rastejo in se zopet izgublajo, kakor zahteva besedilo, katero osvetljujejo. Višina in obseg v posameznih glasovih je prav natančno odmerjena moči in obsegu človeškega organa, nepevni intervali so vsi odstranjeni, pri podstavljanju besedila taka skrbnost in natančnost, ki je danes več ne poznamo. S točno izgovarjavo in deklamacijo, pri kateri so vsi samoglasniki prišli do svoje izrazite barve, kar je bilo še posebno važno v raznih melismah, je bilo možno le z dosledno uporabo človeškega organa pričarati skoroda ves orkestralni sijaj v malem. Temelj vsega pevskega pouka je bilo načelo, da je petje le stopnjevanje, potencirani govor, da mora vsak skladatelj kot pevec ta od Boga mu dani organ prav natančno poznati in vse njegove izraževalne možnosti takorekoč na sebi doživeti. Vsi znamenitejši glasbeni možje one dobe so si ravno s sodelovanjem v pevskih zborih izza mlada pridobili svojo izobrazbo in tudi vso usvršenost. Palestrina je bil član papeškega sikstinskega zbora, Orlando je bil že kot 8 letni deček privzet v enak zbor, o Gallusu je znano, da je sodeloval kot pevec v dunajski dvorni kapeli.

## NARODNA PESEM V SEKIRICAH.

M. Bajuk.

JAKL ANTON: Regiment po cesti gre. Op. 39. Koračnica za klavir. Založil R. Drischel v Ljubljani, tiskal Röder v Lipskem.

Vsebina: Slovenski smo fantje. — Nikdar ne bom pozabil. — Regiment po cesti gre. — Po gorah grmi in se bliska.

JAKL ANTON: Popotovanje po kranjski deželi. Op. 35. Veliki potpuri za klavir. Založil R. Drischel, tiskal C. G. Röder v Lipskem.

Vsebina: Ko dan se zaznava. — Kolkor kapljic, tolko let. — Na planinceh lušno biti. — Kje so moje rožice? (Ipavic). — Preljubo veselje, oj kje si doma? — Travniki so že zeleni. — Na klopci sva sedela. — Oj ta vojaški boben. — Ljubca moja, kaj si strila? — Sijaj, sijaj, solnčece! — Bratci veseli vsi! — Bog je vstvaril zemljico. — Pridi Gorenje! — Od kod si deklet ti doma? — Zivijo! — Čukova ženitev. — Zvedel sem nekaj novega. — Bleško jezero. — Po jezeru. — Pa mi ga žingamo. — Oj deklica, povej mi to! — Goreči ogenj brez plamena. — Pred hauptmana stopila bom.

JAKL ANTON: Slovenski biseri. Op. 40. Potpuri slov. nar. pesmi za klavir.

Vsebina: Barčica. — Ko b' sodov ne blo. — Ncoj pa, oh ncoj. — Slovenski smo fantje. — Fantje se zbirajo. — Al me boš kaj rada imela. — Sladko je vince. — Slovensko dekle. — Vre, vre, vre, mi smo Ribčanje. — Tiha luna jasno sije. — Jaz pa pojdem na Gorenjsko. — Luna sije. — Kaj pa deklet tukaj delaš? — Solnce že doli gre. — Ne bom se možila. — Sem rajtal študirat. — Stara mati kara me. — Bom šel na pianince. — Je pa davi slanica pala. — Takrat u starih časih. — Regiment po cesti gre. — Stoji tam gora Limbarska. — Kako ozke so stezice. — So ptičke skup zbrane. — Pojmo na Štajersko! — Svatovska.

JAKL ANTON: Fantje marširajo s kranjske dežele. Koračnica za klavir. Rokopis pri skladatelju v Ljubljani.

Vsebina: Že dolgo nismo pili ga, pili ga. — Moj fantič je na Trolsko vandrou. — Fantje se zbirajo. — Očka so mi rekli: »Oženi se, moj sin!«

### Kako si je treba pomagati do boljše službe.

Stara lamentacija pevovodij, organistov, skladateljev, muzikantov in drugih takih ptičev je od nekdaj bila in je deloma še, da morajo živeti »brez cvenka in plenka o petju kot ptiče, ali nekoliko bolj prozaično povedano, da se jim njihova umetnost vobče jako slabo izplačuje. In od te navadne usode glasbenikov ni bil izvzet niti slavni »princeps musicae« (»knez glasbe«), Palestrina, zakaj leta, ki jih je ta glasoviti rimski mojster preživel kot kapelnik pri sv. Janezu v Lateranu (1555–1561), so bila pravcata podoba onih svetopisemskih suhih krav, ki so pomenjale leta lakote. Plača mu je bila malenkostna, poleg tega je še bolehal. Takrat je zložil ona sloveča »Imperperia« (»Očitjanja«) za veliki petek, ki so pravi odsvit njegove tedanje bede in bridkosti. Z ozirom na svojo družino je prosil tedaj za povišanje plače; a proušnja mu je bila odbita. Zato je poprosil, da so ga odslovili od one službe, nakar je dobil mnogo ugodnejše kapelniško mesto pri Mariji Snežnici (Santa Maria Maggiore).

Kakor Palestrinu, se je godilo tudi enemu njegovih imenitnih predhodnikov; ime mu je Josquin de Prés (beri »Žosken de Prec«). Šteti ga moramo med najslavnejše mojstre nizozemske šole, ki je Palestrinu — rekli bi — pripravljaj pot. Rojen je bil okrog leta 1450 na Belgijskem, umrl pa je leta 1521. Prvo glasbeno izobrazbo je prejel v svoji domovini; pozneje pa je — kakor je bilo sploh v navadi pri nizozemskih mojstrih — veliko potoval po Italiji, kjer so tedaj najbolj cvetele umetnosti. Deloval je na različnih knežjih dvorih, kakor v Florenci, Ferrari in drugje. V Rimu je bil sprejet tudi v slavni papeški pevski zbor. Od onod pa se je podal na Francosko, kjer je v Parizu vstopil v pevski zbor tedanjega kralja Ludovika XII.

Sreča mu ni bila nikjer bogvedi kako mila; posebnega blagostanja ni poznal. S kraljem samim — kakor je videti — se je dobro razumel. Dasi kralj ni bil muzikaličen, vendar je pospeševal glasbo. Ker bi rad tudi kralj sam sodeloval pri petju, je Josquin zložil nalašč zanj skladbo, pri kateri je kralj ves čas pel samo na enem tonu. Zgodovinsko zanimiva skladba je ohranjena še dandanes.

Josquin je poprosil kralja za boljšo službo in kralj mu jo je tudi obljubil. Ali od obljube do njene izpolnitve je še jako velik korak. Kralj je kmalu pozabil na svojo obljubo, in Josquin je ostal še nadalje siromak, kakršen je do tedaj še vedno bil. Obupal pa le ni. Ugibal je, kako bi mogel kralja na lep način opomniti na obljubo. In kmalu jo je izmislila brihtna glavica. Josquin je zložil poseben motet na besede iz 118. psalma: »Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem dedisti«, kar pomenja po naše: »Spomni se svoje besede do svojega hlapca, po kateri si me

z upanjem navdal. Skladbo je posvetil kralju samemu, ki naj bi mu zopet v spomin poklicala negovo obljubo. V tej kompoziciji silita zlasti tenor in bas v ospredje, kakor dva sitna berača, ki hočeta drug drugega prevpiti in si komaj pustita do besede. In ko se je ob koncu drugega dela izpel že »Gloria Patri« (»Slava Očetu«), pričenejo glasovi iznova staro lajno: »Spomni se svoje besede.«

Kakor je bila vsa stvar jako premeteno zamišljena, vendar ni imela takoj zaželjenega uspeha. Kakor vse kaže, je bil kralj precej kosmatih ušes in ni spoznal, oziroma ni hotel spoznati, kam pes tace moli. Toda Josquin še vedno ni obupal. Zložil in posvetil je kralju drug motet na besede: »Portio mea non est in terra viventium«, kar pomenja: »Nimam deleža v deželi živih.« To je pomagalo. Kralj se je dal omeščati in mojster Josquin je dobil obljubljeno mu službo. Kralju pa se je za to zahvalil — kakor se je pač le on znal — z novo skladbo: »Bonjitate fecisti cum servo tuo, Domine, secundum verbum tuum«, po naše: »Dobroto si storil svojemu hlapcu, Gospod, po svoji besedi.« Tako je prišel Josquin do zaželjene službe in s tem do boljšega gmotnega stanja.

Fr. Ferjančič.

## NOVE SKLADBE

Matej L. Holmar: Ameriška slovenska lira. Koncertne pesmi za moške in mešane zборе. Uglasbil in v samozaložbi izdal — —, organist in pevovodja pri sv. Vidu. Cleveland, Ohio, 1923. — Din 50.—. Dobiva se v Jugoslov. knjigarni in pri skladatelju v Višnji gori. — M. Holmar ima po naravi dober, zdrav glasben čut. Vse skladbe so tega priča. Zato bo med pevovodji in pevci našel obilo prijateljev. Čuti in zлага preprosto jasno, brez najrahlejšega novotarskega poizkusa, lahko, da noben zbor ne bo čutil težav. Ko bi bil nekatere neokretnosti izločil, in parkrat modularil n. pr. v dominantno, bi bila marsikatera pesem še veliko bolj učinkovita. — Oprema je za naše dni sijajna.

Stanko Premrl: 40 Marijinih pesmi, nabranih iz prilog »Cerkvenega glasbenika« za mešani zbor, deloma z orglami uredil — —. V Ljubljani 1922. Odobril knezoškofijski ordinariat v Ljubljani 2. julija 1921, št. 2514. Založila Jugoslovanska knjigarna. Part. Din 40.—, glasovi à Din 5.—. Obilica zelo porabnih pesmi. Med njimi so tudi tri najlepše iz novejšje glasbene književnosti sploh: Klemenčičeva: V tihotnem senčnem logu, s skrivnostno se oglašajočim altovim samospevom; Mlinarjeva-Cigaletova: Ave, tisočkrat, ave! z mogočno rastjo in lepim nasprotjem v drugem delu in Premrlova, zlasti v drugem delu otroški preprosto občutena Do Marije. Zastopani so sledeči skladatelji: K. Adamič (1 pesem), Bajuk (1), Fabiani (2), Fajgelj (1), Gerden (1), Hafner (1), Hladnik (1), Jereb (1), Kimovec (4), Klemenčič (2), Kramar (1), Mihelič (1), Mlinar-Cigale (2), Neffat (1), Oevirk (1), Pahor (1), Pavčič (3), Pogačnik (1), Premrl (10), Stres (1), Vodopivec (1), Volarič (1), Zahlfleisch (1). Poleg imenovanih naj omenimo posebej še Pavčičeve in Jerebovo. K.

Josip Gruber: Sopek Marijinih pesmi za samospjev, mešan zbor in orgle, zložil — — op. 223. Z dovoljenjem založnika F. Gleichauf (1) izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1923. — 8 pesmi. Vsaka ima najprej samospjev, nato pa nastopi zbor. Zelo lahke, v poljudnem zmislu melodiozne skladbe. Cena Din 20.—.

J. Deschermeier: Štiri Marijine pesmi. Zložil — —. Prodaja Jugoslovanska knjigarna. Jako poljudne skladbe, tudi neizobraženemu ušesu bodo močno ugajale. Brez težav za peva in organista. (Dalje prih.)

## VESTNIK PEVSKE ZVEZE

ODBOR PEVSKE ZVEZE je sestavljen sledeče: predsednik: dr. Fr. Kimovec; podpredsednika: dr. Fr. Logar in p. F. Zajc (Vič); tajnik: N. Hočevar<sup>1</sup>; namestnik: T. Torkar; blagajnik: Zorn; namestnik: Fr. Zabret; knjižničar: Pajk Fr.; namestnik: V. Tomc; pevovodja: prof. M. Bajuk; namestnik: Iv. Zdešar. Pri zadnjem poročilu (Pevec, 1923, št. 9-12, str. 41) sta pomotoma izostala gg. Fr. Zabret in Mihelčič (D. M. v Polju).

PRIZNANJE NAGRAD. Artistični odbor je priznal v svoji seji 20. marca sledečim

<sup>1</sup> Medtem prestavljen v Belgrad. Poste tajnika vodi namestnik I. Torkar.

skladbam nagrade po 1000 K: E. Adamič: Molitev pastirkov za mešani zbor; dr. E. Hochreiter: Majski dan za moški zbor; dr. Fr. Kimovec: Dekle, jaz bi rad rdečih rož za mešani zbor in tenor in St. Premrl: Slovenska zemlja. Ker ni nobena pesem popolnoma ustrezala smislu razpisa in željam odbora, smo prvo nagrado 2000 K delili na dve po 1000 K. Tekmovalo je 14 skladateljev. Večina pesmi bo izšlo v »Pevcu«. Rokopise vrnemo le na zahtevo.

IZ ODBOROVE SEJE 12. 3. 1924: Letoŕnja redna prireditel v obćnim zborom se bo vršila meseca julija v Cerkljah na Dolenj-

skem. Opozarjamo zборе že sedaj na to. K skupnemu nastopu naj se javijo vsi zbori, ki so tam okrog. Posebno pripravno bo za zборе ob progi Ljubljana—Brežice in Celje—Brežice. Podrobnosti bomo javili v prihodnji številki.

**Zgled pevcem.** Petindvajsetletnico pevskega delovanja v zboru »Ljubljanec« je praznoval g. Franc Globelnik. »Ljubljanec« mu je priredila poseben časten večer in mu ob tej priliki poklonila umetniško diplomu častnega članstva. Predsednik g. Smodej je slavil njegovo vztrajnost, požrtvovalnost, neomajljivo zvestobo, nakar je slavljence, ki še vedno poje I. tenor, v lepo zasnovani zahvali pozival pevce, naj vztrajajo in ostanejo zvesti »Ljubljani« tudi vsak vsaj 25 let, do diplome in še naprej. Vztrajnemu, navdušenemu pevcu naše iskrene čestitke.

**PISARNA** zveze se je preselila v »Prosveto«, Miklošičeva cesta št. 7. Tam dobite vsa pojasnila. Tajnik uraduje redno ob ponedeljkih, sredah in petkih od 10—12.

**UPRAVNIŠTVO** posluje v »Prosveti«, Miklošičeva cesta št. 7, ob ponedeljkih in petkih od 2—3, sicer je pa vsak dan na uslugo g. Terček v »Gospodarski zadružni banki« nasproti »Prosveti«. Naročila sprejema pa tudi g. Lavrič v Jugoslovanski knjigarni.

**IZ UPRAVNIŠTVA.** Upravništvo smo preuredili. Vsem dolžnikom smo poslali opomine s položnicami in jih prosimo, naj nam čimprej določijo omenjene zneske. Denarno vprašanje in neredno plačevanje naročnine nam povzroča glavne težave in tudi velike stroške. Če se je zgodila kje kakšna pomota, prosim, da nam jo oprostite! Trikratna menjava uprave to lahko povzroči. Storili smo vse, da bo odslej red. Pošiljali pa bomo odslej »Pevca« le plačujočim naročnikom. Kdor ne bo plačal naročnine do 1. maja, ne bo dobil nadaljnjih številok. Oni naročniki, ki so nam dolžni naročnino še za leto 1922. ali 1923., morajo prej še to poravnati. Tisk je dandanes tako drag, da je mogoče izhajati ob tej ceni le s skrajno štedljivostjo in rednim plačevanjem. — Naročnino smo zvišali za enkrat samo na 30 dinarjev in upamo, da ne bo treba med letom zviševati. Odvisno je pa to tudi od starih dolžnikov. — Na razpolago je še nekaj iztisov (popolnih) II. in III. letnika, I. je pa deloma pošel.

**UPRAVNIŠTVO** naznanja: 1. Naročnino smo določili za letos na 30 dinarjev, v nadi, da bodo naročniki pravočasno plačali naročnino. Upamo, da je ne bo treba zviševati med letom. 2. Te številke smo poslali vsem naročnikom, ki so lansko naročnino poravnali, da jo še bodo poravnali in ostali naši naročniki. 3. Poslali smo »Pevca« tudi nekaterim onim, ki smo o njih trdno prepričani, ali vsaj dobro upamo, da bodo »Pevca« naročili. 4. Kdor lista ne misli naročiti, prosimo, naj nam ga vrne vsaj do 31. maja t. l.,

ker ga bomo smatrali sicer za naročnika. Prosimo pa, naj nam v tem slučaju nakaže vsaj do 8. maja naročnino. 5. Vse, ki še niso plačali naročnine, prosimo, naj nam jo čimprej pošljejo, ker se borimo za obstoj lista, ako nam vedno manjka sredstev.

**ČLANARINE** nam še več društev ni plačalo. V smislu soglasnega sklepa zadnjega občnega zbora znaša članarina brez ozira na število članov 25 Din za leto in jo je bilo plačati za lansko leto do Novega leta, letos pa do občnega zbora, ki bo v poletnem času. Opozarjamo društva in zборе, naj poravnajo članarino čimprej. Društvenih pravil § 6 c) pravi: »Zbor, ki kljub trikratnemu opominu vsaj koncem poslovnega leta ni plačal zaostale članarine, naj odbor črta.« Prve opomine smo poslali vsem zborom, ki še niso plačali za lansko leto. Opomini pa stanejo društvo dragega denarja. Prošimo, prihranite nam stroške in delo!

**POROČILA.** Zbori tolikokrat nastopijo samostojno ali v zvezi z drugimi odseki. Poročil dobi pa odbor tako malo, da ne nudi niti daleko slike delovanja naših pevskih zborov. Pravila zahtevajo (§ 7 d), da naj pošiljajo zbori redno sporede svojih prireditvev v dveh izvodih. Kedaj bodo naši zbori prepričani o tem, da je to zelo potrebno in važno! Predsedniki, zborovodje, referenti! skrbite za to! Referenti naj nam pošiljajo vsaj periodična poročila od časa do časa!

**POROČILO PREDSEDNIKA PEVSKE ZVEZE NA OBČNEM ZBORU S. K. S. Z.** »Pevska zveza« deluje od svoje ustanovitve l. 1920. na mariborskem orlovskem taboru ozir. od I. občnega zbora 21. februarja 1921, torej dve leti in pol ozir. tri leta. Zato je umljivo, da svojega namena: združiti vse slovenske samostojne ali društvene pevske zборе, ki priznavajo načela S. K. S. Z., še daleko ni dosegla. Če ima samo ljubljanska škofija nad 320 župnij oziroma več ali manj samostojnih duhovnjik z redno božjo službo in skoro vsaka izmed njih vsaj svoj cerkveni pevski zbor; če je lavantinska (mariborska) škofija približno enako urejena; če imamo dalje po mnogih krajih samostojna pevska društva; če imajo večinoma vsa izobraževalna društva svoje posebne pevske odseke, če imajo Orli marsikje svoje pevske odseke: potem 150 zborov, organiziranih v P. Z., nikakor ne pomeni, da smo na višku, ampak nas to število samo naganja, da poizkušamo v Pevsko Zvezo pritegniti vse zборе, kar jih je zmognih življenja, kar se jih sploh more kakorkoli udeleževati. Res je pa, da je to delo težko. Pred vsem zato, ker imamo za pevsko organizacijo tako malo izvežbanih ljudi. Za druge organizacije imamo v vsakem kraju ljudi, ki imajo potrebno predizobrazbo literarno, znanstveno, v vsakem kraju vsaj enega človeka s splošno humanistično izobrazbo, tako da takoj, brez nadaljne priprave lahko poprime za vajeti izobraževalnega dela. In glejte: možje, ki so drugače prvovrstni delavci na prosvetnem to-

rišču, ki dosegajo najlepše uspehe, v glasbi popolnoma odpovedo in sploh poprijeti ne morejo, ker je za te vrste delo treba posebne, usposobljenosti, ki je pa splošna izobrazba, kakor se danes goji, prav nič ne podaja. Naša organizacija se pred vsem opira na izvežbane organiziste ozir. pevovodje, katerih nekateri dosegajo lepe uspehe. Žal, da marsikatere od dela odvrtačajo moreče skrbi za vsakdanji kruh. In če je kdo potreben pomoči, so organizisti in pevovodje; saj človek pri petju res pozabi na vse in ne gleda na nobeno žrtev, toda kaj potem, če ga boj za obstanek tako zaposluje, da do petja sploh ne pride? Ena najvažnejših nalog S. K. S. Z. je, povsod omogočiti nastavitvev pevovodij in jim v dogovoru z drugimi odločivnimi osebnostmi zagotoviti mirno življenje brez skrbi in groze pred prihodnostjo.

Druga težava so zbori ozir. pevci kot taki. Petje kot spretnost, da ne rečem umetnost, je pri naših zborih še veliko preveč v povojih in tudi zato v zborih ni vselej stalnosti, ki bi omogočala reden razvoj. Vzgoja posameznikov, da se zavedo svojih dolžnosti dela za skupne, višje cilje, bo potrebovala še mnogo časa, preden bo premagana vsakršna osebna občutljivost. Saj se je že veliko izvršilo: če danes naši zbori štejejo po 15, 20, 30, celo po 50 in več pevcev, potem je tisti duh sopranistinj, primadon iz prejšnjih časov, ki niso trpele nobene druge sopranistinje poleg sebe, že mogočno ukročen, dasi ne vselej in povsod, zakaj pogosto še vztrajeta kot pobit modras in miglja s strupenim repom.

Naša težava, dasi tudi naša največja opora je naše glasilo »Pevca«. Vsled padca valute, vsled stabiliziranja avstrijske, vsled minimalno proračunjenih stroškov smo v vedni nevarnosti, da mu poide sapa, da ga pograbi sušica in se ne bi več oglasil. Zato je že katol. shod naglasil potrebo, da naša javnost ta edini slovenski svetni glasbeni list toliko podpre, da ne omaga.

Težava je ta, da preveč zborov še ob strani stoji in gleda, kako mala peščica potiska voz kvišku, namesto da si zavija rokave in z veseljem poprime za delo, češ: »Pevca« si itak lahko naročimo, pa imamo najboljšo, kar nam P. Z. more dati. Čemu naj še pristopamo, plačujemo članarino, se udeležujemo skupnih prireditvev in si nakupujemo stroške in delo? Pa bi vendar lahko vedeli, da dolgo ne more tako iti, da bi zemlje nihče ali le eden obdeloval, drugi pa imeli od nje samo užitek, ali da bi človek v hiši stanoval, ne popravljal je pa ne. Kdor hoče od zemlje užitek, jo obdeluj, saj zaje-

davec tudi sam sebe zajeda. Tako brez P. Z. ni »Pevca«, brez »Pevca« ni not.

Toda navzlic vsem težavam ima P. Z. tudi lepe uspehe. Najlepši uspeh je dosegla ob katoliškem shodu, kjer je nastopila do 1400 pevcev, ki so pripadali nad 100 različnim zborom, peli pa tako, kot da je to en sam in to nenavadno dobro izvežban zbor, z izborno zastopanimi, polno, mehko donečimi glasovi. In nič se ne bom zmotil, če rečem, da je bilo petje pri maši višek vse dopoldanske prireditve.

Uspeh P. Z. je list »Pevca«, uspeh so okrožne prireditve (letos Celje, Ljubljana, Cerklje na Dol.), kjer zbori v plemeniti tekmi nastopajo posamič in skupno; vsako leto z lepšimi uspehi.

Letošnja ljubljanska prireditvev pri Sv. Heleni na Dolskem je privabila Poljake, ki so nje delo, nastope zborov z obžudovanjem priznavali. Celje je pokazalo izreden umetniški napredek.

Za 5 letnico odbor že zdaj premišljuje, kako bi do tedaj organiziral veliko tekmo med vsemi zbori, ki bi bila izrednega organizatoričnega, umetniškega pomena, ki bi vsaj slov. javnosti pokazala moč in delavnost in veliki kulturni pomen S. K. S. Z. tudi na glasbenem polju.

»PEVCEVA« PESMARICA I. in II. zvezek je pa broširana še na razpolago po Din 12.50, pri večjem naročilu znaten popust. III. del pride te dni z Dunaja in bo na razpolago po isti ceni. Skoro ga ni koncerta na Slovenskem, da ne bi bilo na programu nekaj pesmi iz »Pevčeve« pesmarice (priloge »Pevca«). Nje oblika je zelo primerna — mala žepna, vsebina tako bogata, da bi stala sicer v vsaki založbi vsaj dvakrat toliko. Pevci sežite po njej!

**IZPOSOJANJE NOT.** Včlanjeni zbori si morejo izposojati note iz arhiva Slov. glasb. društva »Ljubljana« pod sledečimi pogoji: 1. Izposojnina se plača od lista 0.50 Din. 2. Kavecije se mora istočasno vložiti v roke društvenega arhivarja za zbere do 30 pevcev 150 Din, za zborov nad 30 pevcev pa 200 dinarjev. — Izposojevalnega roka se mora vsakdo držati, kavejijo dobe društva nazaj, ko vrnejo note, za poškodbe ali pomanjkljivo vrnjene note pa se odtegne odškodnina. Seznam vseh pesmi, ki so na uslugo, je natisnjen v »Vestniku Prosv. zveze«, 1. 1924, št. 2. in 3.

**OKROŽNE PRIREDITVE:** Okrožja naj pravočasno ukrenejo vse potrebno za svoje okrožne prireditve in naznanijo kraj, čas in spored pravočasno Zvezi. Okrožni referenti, poročajte o delovanju zborov Zvezi!

## IZ NAŠIH OKROŽIJ

**JESENICE.** Godbeni in pevski odsek kat. izobr. društva je priredil 16. marca koncert po tem-le sporedu: 1. A. Jakl: Veselo življenje. 2. Slava Prešernu. 3. Fr. S. Vilhar: Nezakonska mati. 4. P. H. Sattner:

Ruškinе sanje. 5. Alf. Czibulka: Svatba na deželi. 6. Arh. Joyce: Jesenski sanj. 7. Ferd. Juvanc: Na goro. 8. Iv. pl. Zajc: Potpuri iz opere »Nikola Zrinjski«. 9. Fr. Vilhar: Kam? 10. Isti: Ukazi. 11. Konradin: V slabi in

dobri volji. 12. Gerbič: Cvetlice. 13. Foerster: Ave Marija iz Gorenjskega slavčka. 14. Fučik: Na morju. Točke 1, 2, 5, 6, 8, 11 in 14 je igral orkester, 4, 7 mešani zbor, 3, 9 in 10 samospevi, 12 dvospev, 13 pa mešani zbor z orkestrom. — Godbene točke je dirigiral požrtvovavni kapelnik Janez Repinc, ki je lepega uspeha lahko vesel. — Pevski odsek nas je presenetil z lepimi solospievi in z močnim zborom. Vilharjeva: Nezakonska mati je bila izborna podana po gđ. Minki Pokeljšek, ki razpolaga z obširnimi, močnim in čistim sopranom. Ljubek je bil Gerbičev dvospev Cvetlice. Krona vsega koncerta je bil »Ave Marija« iz Gorenjskega Slavčka za mešan zbor in orkester. Zbor se je tudi potrudil, da je prehajal iz tihega piano do mogočnega razmaha. Pevske točke je dirigiral pevovodja Jakob Savinšek zelo spretno. Želimo še več tako lepo uspelih koncertov. Marsikateri kraji zavajajo Jeseničanom uspehe na glasbenem polju. Toda uspehi so dosegljivi — treba je le požrtvovalnosti. O.

ST. RUPERT. Še nobenkrat ni bilo v »Pevcu« nikakega poročila o tukajšnjem

zboru. Petje se poučuje redno vsako sredo; v zimskem času se zbor izobrazuje tudi v teoriji.

Dne 10. februarja t. l. smo priredili pevski koncert s sledečim sporedom: A. Foerster, Ljubica (meš. zbor); H. Volarič, Ljudmila (meš. zbor); J. Aljaž, Na dan, (moški zbor); H. Volarič, Slovenskim mladenkam (ženski zbor s spremljevanjem klavirja); Fr. Ferjančič, Pozdrav slovenskemu domu (mešan zbor); Vilko Novak, Gorski kraj (moški zbor s tenor-solo); Fr. Ferjančič, Planinarica (meš. zbor z mezo-sopran solo); Fr. Abt, Zivljenje v pomladi (ženski zbor s spremljanjem klavirja); dr. Fr. Kimovec, Marko skače (meš. zbor); Iv. pl. Zajc, Zrinjsko-Frankopanka (moški zbor); A. Foerster, Naše gore (meš. zbor); Fr. Gerbič, Kaj iščeš tu lovec (meš. zbor). — Zal, da uij bilo na koncertu nobenega strokovno naobraznega kritika, sam o sebi pa ne morem pisati kritike. Povem naj samo, da je na koncertu nastopilo 25 pevcev in sicer 5 sopranov, 6 altov, 6 tenorov in 8 basov. Dvorana je bila nabito polna občinstva, ki je pokazalo razumevanje za lepo petje.

## VESTI IZ INOZEMSTVA

»Naš čolnič« (v Gorici) je začel prinašati tudi glasbeno prilogo. V 2. letniku piše naš zvesti sotrudnik V. Vodopivec o pevcih in pevovodji. Tudi sicer je vsebina na več mestih polna navdušenja in nasvetov za lepo pevsko umetnost. List stane z glasb. prilogo 10 Din. M. B.

»Pevsko in glasbeno društvo« v Gorici je priredilo dne 19. 3. 1924 »Vodopivčev večer«, na katerem so se izvajale izključno Vodopivčeve skladbe. Program je obsegal mešane, moške in ženske zbere ter štiri samospeve s spremljevanjem klavirja. Sodeloval je društveni pevski zbor, g. Josip Bratuž kot solist in gospodična E. Mozetičeva kot spremljevalka na klavirju. Koncertni vodja je bil g. Emil Komel. Koncert je uspel v vsakem oziru sijajno. Dvorana je bila popolnoma razprodana.

Alzaška glasbena organizacija. — Zveza katoliških pevskih in godbenih društev v Alzaciji priredi 31. maja in 1. junija v Mühlhausnu veliko tekmo včlanjenih pevskih in godbenih društev. Tekmovalni red je dokaz, da je alzaška pevska zveza sijajno organizirana in da silno živahno deluje. Udeležiti se smejo tekme le oni člani, ki so že tri mesece včlanjeni in katerih članske izkaznice s pravnimi podpismi in fotografijo tri mesece preje potrdi zvezni tajnik. Za udeležbo se mora društvo oz. odsek 6 tednov pred tekmami javiti.

Vsebina tekem je sledeča:

A. Pevske tekme se razdele v naslednje oddelke:

1. Prvovrstno umetniško petje (Classe d'Excellence).

2. Teško umetno petje.

3. Lahko umetno petje.

4. Teška narodna pesem.

5. Lahka narodna pesem.

Vrhu tega tekmujejo tudi takozvani enourni zbori. To so zbori, ki dobijo pesem eno uro pred tekmo v roke. Tekma v enournem petju je za prve tri oddelke obvezna, za zadnja dva neobvezna.

Vsak zbor more peti štiri pesmi: predpisano, poljubno, enourno in poljubno narodno.

B. Tekma v godbi na pihala, ki se razdeli v 1., 2. in 3. oddelek. Igra pa vsaka godba tri skladbe: predpisano, poljubno in eno na prvi pogled. Partituro za zadnjo dobi dirigent 5 minut pred izvajanjem v roko.

C. Tekma v godbi na godala, ki se istotako razdeli na tri oddelke in igra vsaka godba eno predpisano in eno poljubno skladbo.

Sodni zbori, ki so zelo strogo sestavljeni (seveda iz samih strokovnjakov), morajo vsaj tekom štirih tednov po tekmi po Zvezi poslati vsakemu društvu, ki je tekmovalo, obširno in stvarno kritiko.

Zbori, ki so zmagali, dobe vence, medalje ali diplome. Dobri dirigenti dobe še posebna darila.

Vsak zbor sam izbere oddelek, v katerem hoče tekmovali. Če poljubno pesem izbere prelahko, ga more sodni zbor postaviti v nižji oddelek.

Da se bo tekma bolj točno izvršila, sta se vršila dva sestanka dirigentov, eden v Strassbourgu, drugi v Colmarju, kjer so dobili vsa potrebna navodila.



Protectorat nad vso prireditvijo, katere se bodo kot gostje udeležili tudi zbori iz Belgije, Švice in Češkoslovaške, bosta prevzela predsednik republike Millerand in škof Ruch.  
F. Zabret.

V Newyorku je začel izdajati Ivan Mladinev list »Kolo«, ki ima glavni namen služiti pevski in glasbeni umetnosti. Prva številka ima sliko in kratek življenjepis vijolinista Zlatka Balokovića. Blažević, star pevec, pojasnjuje, kdo naj v zboru sodeluje. Nekaj

dobrih misli! Nadaljni članek govori o pravilni izgovorjavi slovenščine pri petju. Poleg bogatih drugih poročil je najzanimivejši še imenik pevskih zborov, ki sicer ni popoln, a izkazuje slovenskih 32 zborov in 2 kvarteta, hrvaških 30 in srbskih 8 zborov. V Newyorku so 3 slov. zbori in 1 kvartet, v Clevelandu je pa kar 8 zborov in 1 kvartet. Naši bratje v Ameriki prav pridno pojo. Pevci »Pevske zveze« jim pošljamo pevski pozdrav in želimo od njih podrobnejših poročil.  
M. B.

## KRONIKA

**Fara ob Kolpi.** Moški in ženski zbor sta sodelovala pri društveni prireditvi dne 25. in 26. decembra 1923.

**Gor. Logatec.** V društvu je živahno zanimanje za snujoči se pevski zbor.

**Vaše pri Preski.** Nadučitelj Kržišnik je ustanovil moški zbor.

**Stična.** Društveni moški in mešani zbor je sodeloval pri društveni prireditvi dne 17. februarja 1924. Posebno ubrano je pel narodne pesmi.

**Dole pri Litiji.** Ustanovljen je pevski odsek v društvu.

**Senčur pri Kranju.** Društveni deklški zbor je sodeloval pred igro in po igri dne 2. februarja 1924.

**Pevski zbor zveze služkinj v Ljubljani** je sodeloval dne 30. decembra 1923 v »Unionu«

\* Pod tem naslovom bomo priobčevali odslej statistične podatke o delu zborov. Pozivamo vse včlanjene zборе, da nam sporoče v tem smislu vse svoje prireditve in vsa sodelovanja.

pri božičnici Ženske zveze. Pel je nekaj božičnih in narodnih pesmi.

**Št. Jurij pod Kumom.** Pevski zbor je sodeloval pri društveni prireditvi dne 17. feb. in 2. marca.

**Št. Rupert (Dol.).** Dne 10. februarja t. l. nastal pevski koncert.

**Št. Jakob ob Savi.** Pevski koncert z obširnimi sporedom dne 17. febr. (Poročilo?)

**Selca nad Škofjo Loko.** Pevski zbor i. dr. je nastopil dne 10. febr. v društvenem domu. Pel je 5 pesmi s prav izvrstnim uspehom.

**Šmartno pod Šmarno goro.** Moški pevski zbor kr. i. dr. je priredil dne 16. marca koncert v društvenem domu na Črnučah. Zbor vodi gospa Stana Komarjeva.

**Šmartno pri Kranju.** Pevski zbor je sodeloval z več pesmami na pustni večer v društvu.

**Jesenice.** Kat. del. društvo je imelo dne 16. marca v Del. domu na Jesenicah samostojen koncert svojega godbenega in pevskega odseka.

## RAZNE VESTI

† **Viktor Adamič.** Velik prijatelj našega gibanja, sotrudenik našega lista, skladatelj, izvrsten pevec, je legel v grob. Rajnik Viktor Adamič, brat skladatelja Emila Adamiča, je bil rojen 1. 1876. na Dobrovi. Njegov oče Avgust je bil namreč tedaj tam za učitelja na ljudski šoli. V Ljubljani je hodil na realko, po maturi je šel na Dunaj, da bi se izučil v slikarstvu, pa je prestopil na tehniko; toda preden jo je dovršil, je vstopil v službo pri južni železnici. Glasbe se je učil deloma v Glasbeni matici, največ pa sam. Bil je zelo nadarjen glasbenik, spretno je igral na gosli, klavir in orgle. Tudi komponiral je veliko, iz skladeb se vidi, kako plemenito je čustvoval; žal, da se ni utegnil tehnično popolnoma usovršiti. Zložil je mnogo zborov, samospevov s klavirjem, več skladeb za klavir, za orgle, Te Deum, za orkester je n. pr. napisal popolno simfonijo itd.

Najrajši pa je slikal, še zadnje dni pred smrtjo je porabil za to umetnost. Toda tudi tu je svoje znanje in umetnostne izdelke skrival med štirimi stenami svojega doma.

Kot človek je bil silno rahločuten, plemenit, obziren. Svojega znanja ni nikdar razkazoval, ampak ga je v svoji skromnosti tako skrival, da se ti je le s posebno pazljivostjo posrečilo tu pa tam opaziti njega obširnost. Samo enega ni skrival: svojega zvonkega, mogočnega, prijetnega basa; dokler ga ni bolezen zadržala, si ga lahko vsako nedeljo slišal z ljubljanskega stolnega kora.

Tako plemenitih mož, izbornih, požrtvovalnih pevcev slovenska zemlja ne nosi v izobilju. — Have, anima pia! — Z Bogom, blaga duša!

**Staroslovenska mašna knjiga** je za tisk pripravljena. Znani poznavatelj staroslovenskega jezika Čeh Vajs je že l. 1919. izdal 11 maš za velike praznike v staroslovenskem jeziku in sicer z latinskimi črkami, kakor so tudi naše slovenske knjige tiskane, in mašo na čast Materi božji. Zdaj ima pripravljeno celotno mašno knjigo v staroslovenskem jeziku. Tiskala jo bo vatikanska (papeževa) tiskarna v Rimu. S to izdajo bo položen temelj rabi častitljivega staroslovenskega jezika v

naših katoliških cerkvah. Jezik, ki sta ga sv. brata Ciril in Metod s papeževno pomočjo dvignila do časti, kakršne razen latinščine noben jezik na zapadu ni dosegel, ta lepi, bogati, dostojanstveni jezik bo zopet prišel upamo tudi pri nas vsaj ob slovesnih prilikah do svoje prvotne časti in veljave.

**Molitev peti** so morali naši predniki Slovenci vsaj po nekaterih krajih. Na visokem Gorenjskem, n. pr. na Bledu, ljudje, zlasti starejši še zdaj govore, da so »molitvo peli«; pri spovedi se pa grešnika obtožuje, da »nisem molitve pel«. Čudna se je poročevavcu zdela ta beseda. Pojasnil jo je živ zgled s Češkega. Tam je (v nekaterih krajih vsaj) še danes navada, da ob velikih praznikih družina molitev pred jedjo in po jedi poje. Tako n. pr. na veliko noč,<sup>1</sup> ko pride družina od maše, oče vzame v roke star kancional (staro, tiskano cerkveno pesmarico) in iz nje »naprej« zapoje velikonočno pesem, vsa družina pa za njim. Vtis zlasti na otroke je bil — in verjetno je to — nepopisno mogočen. — Pri nas je ostala samo še beseda, ki pa bo kmalu tudi izginila. Naj spomin na lepe stare običaje ohranijo vsaj te vrstice.

**Jeftejevo prisego**, prvo simfonično skladbo P. H. Sattnerja, je pred dvema letoma pelo v Belgradu judovsko pevsko društvo (Sv. Cecilija).

**Zbor slovenskih učiteljev** v julijski Krajini (pod Italijo) je priredil v več severoitalijanskih mestih pevske koncerte, ki jih je italijanska kritika zelo hvalila. Večji obisk je preprečila italijanska zagrizenost, ki bi najrajši videli, da bi Slovenci ne imeli nobene kulture, kaj še le, da bi jih prekašali. Kot solista sta sodelovala ga. Lovšetova in g. Rijavec.

**Trojih orgel** občutno pogrešamo v Ljubljani. Prvič velikih koncertnih orgel v veliki unionski dvorani. Saj galerija nad odrom je za orgle nalašč pripravljena, Unionova uprava se je na orgle tudi že pripravljala, pa jo je zalotila vojska in orgel še danes ni; pa kako bi se potrebovale za samo-

stojne koncerte, za spremljanje zborov, v podporo in popolnitev orkestru. Nekaj kratov se je že dogodilo, da so bile pri velikih orkestralnih delih predpisane orgle. Pa je namesto mogočnega, vso dvorano prevzemajočega glasu polnih orgel kot negodno, bolno mače slabotno zajavkal nadušljivi harmonij. — Ali orgle učakamo? — Druge bi bile potrebne v operi. Ni treba velikih. Osem ali zvrhoma deset registrov bi popolnoma zadoščalo. Polovico tega, kar štane oprema za eno samo opero, pa bi imeli instrument, ki bi marsikateri operi dal vse drugačno lice. — Tretje v stolnici, za velikim oltarjem v koru. Rabile bi se za spremljevanje koralnega petja, ki ga oskrbujejo bogoslovci o velikih praznikih in pri nekaterih posebnih cerkvenih opravilih. Zdaj morajo vse psalme pri vesperah peti četveroglasno v dveh zborih. Koliko učenja, pa koliko tudi trpljenja zlasti za I. tenor, ki se mora venomer gibati prav v tisti legi, ki je najbolj utrudljiva: krog preloma. Rabile bi se tudi za črne pete maše. Kako bi bilo to lepo in primerno in bi ustrezalo prvotni cerkveni navadi, da naj bo zbor pri oltarju. — In ob velikih praznikih zlasti bi se kaj podalo, ko bi se zbor bogoslovcev pripravil na izpremenljive mašne dele, pred vsem na introit in komunijo, in bi jih v koru za velikim oltarjem pel, zbor na koru pa bi pel samo to, kar je figuralnega. To menjavanje bi sijaj božje službe brez dvoma mnogo dvignilo. Dispozicijo za te orglice in vse podrobnosti o prostoru in razporeditvi registrov itd. je pred nekaj leti priobčil »Cerkveni Glasbenik«. Ali jih kdaj učakamo, ki bi bile tako koristne?<sup>2</sup> Kak dobotnik bi si v njih postavil najlepši spominek.

<sup>1</sup> Stolnica je imela svoj čas vsaj troje, če ne čvetero orgel: zadaj na koru velike orgle, nad stranskim vodom, nad prižnico so še zdaj, samo nerabne — pred 25 leti so jih dijaki pri šolskih mašah še rabili — in v presbiteriju pri velikem oltarju. Mogoče pa je, da so orgle, ki so bile prej pri velikem oltarju, prestavili na stranski kor nad vodom.

<sup>1</sup> Pripovedoval je župnik Železny.

## ZA DOBRO VOLJO.

To je bilo še v tistih časih, ko so imeli na Igu pri prejšnjih cerkvenih orglah boben na koru, s katerim je ob večjih praznikih organist tako bobnal in zvončljal, »da se je kar cerkev tresla«. S tem bobnom so se takrat Ižanci zelo postavljali, ker takega bobna niso imele cerkve daleč na okrog, in so ob praznikih še z drugih bližnjih in dalnjih farâ hodili poslušat, tako se je ljudem dopadlo. Zato so se pa Begunjske dekleta z Notranjskega pred Martinovo nedeljo, takrat ko je na Igu »žeganje«, tako-le pogovarjale: »Katro, al' boš šlo na Ajk?« — »Šlo, šlo. Tam sviete pompe pompajo, Pa sviete eige cigajo, Sam Neadar jih navdzhuje!« — Pravilno: »Katra, ali boš šla na Ig?« — »Šla, šla. Tam sveti bobni bobnajo, Pa svete gosli godejo, Sam Sveti Duh jih navdihuje!«  
Fr. Kramar, organist v Tomišlju.

**Vzdih organista Jaka:** »Vse bi še človek prenesel, ko bi le zadnjih trideset dni v mesecu ne bil vedno čisto suh...«